

Seimo Pirmininkei Viktorijai Čmilytei-Nielsen

2023 m. sausio 4 d.

Ministrei Pirmininkei Ingridai Šimonytei

Kopija:

Ekonomikos ir inovacijų ministrei Aušrinei Armonaitei

Teisingumo ministrei Ewelinai Dobrowolskai

siunčiama el. paštu

KREIPIMASIS DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS TARYBOS 2022 M. GRUODŽIO 9 D. NUTARIMO

Kaip Jums turbūt yra žinoma, Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba (toliau – **Taryba**) 2022 m. gruodžio 9 d. nutarimu „Dėl ūkio subjektų, užsiimančių vaistų prekyba, veiksmų atitikties Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir SESV 101 straipsnio reikalavimams“ (toliau – **Nutarimas**) pripažino Lietuvos vaistinių asociacijos (toliau – **LVA**) bei jos narių veiksmus dalyvaujant Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – **SAM**) inicijuotame teisėkūros procese kaip prieštaraujančius Lietuvos ir Europos Sąjungos konkurencijos taisyklėms ir paskyrė bendrai beveik 73 mln. eurų baudų.

Susipažinę su Nutarime pateikiamais kaltinimais ir Tarybos pareigūnų viešai išsakytais teiginiais po minėto nutarimo paskelbimo, manome, kad kyla reali grėsmė, jog šiam Nutarimui įsiteisėjus ir tapus precedentu verslo **asociacijų veikla Lietuvoje bus paralyžuota**.

Atkreipiame dėmesį, kad vaistų prekyba užsiimančios bendrovės bei LVA kaltinamos tuo, jog, bendrovės, būdamos LVA narėmis ir dalyvaudamos SAM inicijuotame ir prižiūretame teisėkūros procese, suderino savo pasiūlymą dėl kompensuojamųjų antkainių, kurie tuo metu buvo svarstomi SAM sudarytoje darbo grupėje, dydžio ir LVA vardu pateikė jį SAM. Taip pat LVA kaltinama tuo, kad dalyvavo diskusijose su SAM ir neva tai padarė įtaką SAM sprendimams.

Tiek Nutarime, tiek viešuose Tarybos atstovų pasisakymuose nurodoma, kad LVA narės teisėkūros procese negalėjo derinti bendros pozicijos¹.

Manome, kad toks Konkurencijos įstatymo aiškinimas ir taikymas visiškai paneigia Lietuvos Respublikos Konstitucijos 35 straipsnyje įtvirtintą asociacijų laisvę. Kaip yra nurodęs Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, teisė laisvai vienytis į asociacijas – viena iš pagrindinių žmogaus ir demokratinės valstybės piliečio teisių², pilietinio ir politinio veikimo garantijų, <...> demokratinės valstybės piliečių saviraiškos forma ir visuomeninio aktyvumo garantas³. Pagrindinis asociacijų tikslas – tenkinti savo narių tam tikrus interesus ir poreikius, daugiau ar mažiau veikiant valdžios sprendimus ir tokiu būdu dalyvaujant valstybės valdyme⁴.

Taigi, asociacijos ir steigiamos tam, kad jose būtų galima diskutuoti tam tikram verslo sektoriui aktualiais teisėkūros klausimais, ieškoti bendrų problemų sprendimų, narių vardu teikti pasiūlymus įstatymų leidžiamajai, vykdomajai valdžiai ir tokiu būdu prisidėti kuriant palankesnę, tvaresnę, ekonomiškai patrauklią verslo aplinką Lietuvoje.

Vis dėlto, Nutarimu Taryba formuoja precedentą, kad tokia asociacijų veikla pažeidžia Konkurencijos įstatymo reikalavimus ir de facto savo sprendimu apriboja konstitucine asociacijų veiklos laisvę.

Leidus įsiteisėti tokiam Nutarimui **neatitaisomą ir ilgalaikę žalą galimai patirs visos Lietuvoje veikiančios asociacijos ir verslo subjektai**, kurie yra kurių nors asociacijų nariais.

Verslą vienijančių asociacijų Lietuvoje yra daugybė ir jos aktyviai dalyvauja ir nuolat atstovauja savo narių interesus įvairiuose teisėkūros procesuose. Asociacijų atstovai negali dalyvauti valdžios institucijų formuojamose darbo grupėse, susitikimuose ir pan. prieš tai neišdiskutavę aktualaus klausimo su asociacijų nariais ir neparengę bendros atitinkamos asociacijos narių pozicijos.

Be to, dalyvaujant teisėkūros procese ir yra siekiama daryti įtaką valdžios ketinamiems priimti sprendimams, nes būtent tokia ir yra asociacijų veiklos paskirtis bei priedermė, įtvirtinta Konstitucijoje, Konstitucinio Teismo praktikoje, konstitucinės teisės doktrinoje ir pažangių Vakarų valstybių praktikoje. Tuo tarpu įsiteisėjus Nutarimui įprasta asociacijų veikla tampa konkurencijos teisės draudžiamu susitarimu, todėl siekdamos išvengti Konkurencijos įstatymo pažeidimo rizikos visos Lietuvoje veikiančios asociacijos ar kitokie susivienijimai atsiduria teisinio neaiškumo ir neapibrėžtumo situacijoje ir faktiškai turėtų susilaikyti nuo dalyvavimo teisėkūros procese.

Negana to, leidus įsigalioti Nutarimui, **ir susikūrus precedentui, galimai žalą patirs ir įstatymų leidžiamąją bei vykdomąją valdžią įgyvendinančios institucijos.** Suprantame, kad daugeliu atveju tokioms institucijoms yra svarbi verslo atstovų pozicija, todėl asociacijos neretai yra įtraukiamos į įvairias darbo grupes, kviečiamos į susitikimus su valstybės institucijomis ir pan. Bendravimas su verslo atstovais yra ypatingai svarbus stipriai reguliuojamuose sektoriuose, norint užtikrinti, kad verslo atstovai ir toliau galėtų racionaliai ir ekonomiškai pagrįstai vykdyti veiklą tokiuose sektoriuose, kad valdžios institucijų sprendimai būtų protingi, pamatuoti ir naudingi visuomenei, nebūtų padarytos klaidos ir pan.

Savaime tokio pobūdžio bendradarbiavimas konkurencijos negali iškraipyti, kadangi galutinius sprendimus dėl teisėkūros priima valstybės institucijos, o asociacijų teikiami pasiūlymai ir nuomonės yra įvertinami kaip bet kurių kitų suinteresuotų asmenų poziciją. Dėl to turi būti užtikrinta galimybė valstybės institucijoms priimant sprendimus konsultuotis su verslu, o verslui – kreiptis į valdžią su bet kokiais pasiūlymais. Vis dėlto, Nutarimu Taryba tokią bendradarbiavimo su verslu formą faktiškai

¹ Tarybos pirmininkas Š. Keserauskas LRT radijui 2022 m. gruodžio 14 d.; Nutarimo 329, 318, 319 pastraipos.

² Konstitucinio Teismo 2020 m. rugsėjo 11 d. nutarimas „Dėl privalomos atestuotų architektų narystės profesinės savivaldos asociacijoje“ ir kiti.

³ Konstitucinio Teismo 2004 m. liepos 1 d. nutarimas „Dėl Seimo narių kūrybinės veiklos“.

⁴ Lietuvos Konstitucinė teisė, Mykolo Riomerio Universitetas, 2017, psl. 392.

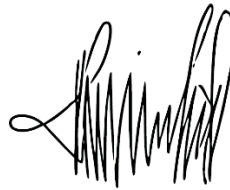
uždraudžia konstatuodama, jog verslo subjektai neva turėtų veikti atskirai, teikdami pasiūlymus dėl teisėkūros. Tokio Nutarimo įsiteisėjimas neabejotinai turės neigiamos įtakos valstybės institucijų teisės aktų priėmimo procesui, kadangi tampa visiškai neaišku dėl kokių iniciatyvų asociacijos gali teikti bendrą narių valią išreiškiančius pasiūlymus, o dėl kokių – ne.

Atsižvelgdami į šias aplinkybes, prašome atkreipti dėmesį į susidariusią situaciją ir nedelsiant imtis visų įmanomų priemonių siekiant:

- suteikti normalų teisinį aiškumą, oficialiai paaiškinant, kada asocijuotos struktūros gali atstovauti bendrą savo narių poziciją teisėkūros procese ir kada – ne;
- užtikrinti, jog valstybės institucijų sprendimais nebus sukuriama tokia situacija, kai asociacijos gauna kvietimus dalyvauti tokia teisėkūros procese, kuriame jos negali atstovauti ir teikti bendros savo narių nuomonės;
- paskatinti valstybės politiką rinkos priežiūros srityse formuojančias institucijas verslą prižiūrinčių institucijų praktiką formuoti ta linkme, jog nusistovėjusią teisinę aplinką reikšmingai keičiantis teisės taisyklių interpretavimas būtų diegiamas ne per baudžiamuosius procesus bet prevenciškai, t. y. viešai aiškinant teisės normas.

Pagarbiai

Andrius Romanovskis
Lietuvos verslo konfederacijos prezidentas
Lietuvos draudikų asociacijos direktorius

Rūta Skyrienė
Asociacijos „Investors‘ Forum“ vykdomoji direktorė

Živilė Sabaliauskaitė
Asociacijos „American Chamber of Commerce in Lithuania“
vykdomoji direktorė

Rūta Vainienė
Lietuvos prekybos įmonių asociacijos direktorė

Šarūnas Frolenko
Asociacijos „Lietuvos keliai“ vykdomasis direktorius
Lietuvos lobistų asociacijos valdybos pirmininkas
Finansinių paslaugų įmonių asociacijos „Finco“ direktorius

Mantas Zakarka
Lietuvos alkoholinių gėrimų gamintojų ir importuotojų
asociacijos direktorius
Lietuvos lošimų verslo asociacijos direktorius

Vaiva Amulė
Asociacijos „FINTECH HUB LT“ vadovė

Andrius Karaliūnas
Lietuvos loterijų asociacijos prezidentas

Orijana Mašalė
Civilinės aviacijos asociacijos valdybos pirmininkė

Arnas Neverauskas
Nacionalinės tabako gamintojų asociacijos vykdomasis direktorius

Dovilė Satkauskienė
Lietuvos antstolių rūmų valdytoja

Zenonas Buivydas
**Lietuvos nacionalinė vežėjų automobiliais asociacijos
„LINAVA“ generalinis sekretorius**

Liutauras Čepreckas
Viešojo maitinimo įstaigų asociacijos vadovas

Laimutis Paškevičius
**Lietuvos privačių sveikatos priežiūros įstaigų
asociacijos prezidentas**

Algis Gaižutis
Lietuvos miško ir žemės savininkų asociacijos pirmininkas

Audrius Šešplaukis
Lietuvos turto vertintojų asociacijos prezidentas

Algis Čaplikas
Projektų ekspertizės ir gaisro saugos įmonių asociacijos prezidentas

Algirdas Aušra
Žvejų ir žuvies perdirbėjų asociacijos „Baltijos žvejas“ vadovas

Gintė Levišauskaitė
Asociacijos „Lietuvos gėrimai“ direktorė

Gabrielė Andrašiūnienė
Lietuvos radijo ir televizijos asociacijos vadovė

Tadas Gudaitis
Lietuvos investicinių ir pensijų fondų asociacijos direktorius

Evelina Maškalaitytė
Lietuvos nacionalinės ekspeditorių ir logistų asociacijos „LINEKA“ generalinė sekretorė

Žydrė Gavelienė
**Lietuvos turizmo rūmų prezidentė
Lietuvos turizmo verslo asociacijos prezidentė**

Evalda Šiškauskienė
Lietuvos viešbučių ir restoranų asociacijos prezidentė

Lina Nosevič
Nacionalinės sanatorijų ir reabilitacijos įstaigų asociacijos vykdančioji direktorė

Agnė Vaitkuvienė
Lietuvos kaimo turizmo asociacijos prezidentė

Vygandas Lazauskas
Lietuvos kempingų asociacijos prezidentas

Arnas Zmitra
Lietuvos turizmo informacijos centrų asociacijos prezidentas

Kristina Citvarienė
Lietuvos kurortų asociacijos direktorė

Darius Sinkevičius
Vaistų gamintojų asociacijos valdybos pirmininkas